

VERBINDEN 2.0

Een persoonlijk verhaal over verbinden

Voorgedragen tijdens de 'Preek van de Leek', in Theater Calypso in Wijk bij Duurstede op 12 oktober 2014

Wijnand Jongen

DE KANAAL

De kerk heeft mijn hele leven een belangrijke rol gespeeld. Ik ben opgegroeid in het katholieke zuiden, in Helmond. We woonden letterlijk naast de kerk, de Onze Lieve Vrouwe Ten Hemelopneming.

Tussen ons huis en kerk lag de speelplaats van de Mariaschool, de meisjesschool. Ik zat op de Antoniuschool voor jongens.

Voor wie Helmond niet kent, de stad wordt opgedeeld in twee stukken, gescheiden door een kanaal. Je hebt dus de ene kant van het kanaal en je hebt dus de andere kant van het kanaal. Helmonders spreken in hun dialect van 'de knaal'.

Als je Lingo zou spelen op z'n Hellemonds en uit zou komen op een woord met 5 letter, eerste letter een k, dan zou een Helmonder meteen op de knop drukken en zeggen: 'knaal', k-n-a-a-l, knaal.

Die knaal, in werkelijkheid de Zuid-Willemsvaart, verdeelde Helmond in de jaren 60 in tweeën en misschien nog steeds wel een beetje. De knaal scheidde Helmond in tweeën, net zoals de muur, het IJzeren Gordijn, Berlijn in die jaren in tweeën verdeelde, in een oostelijk en westelijk deel Berlijn. Zo erg was het in Helmond natuurlijk niet, maar toch was het de gewoonste zaak van de wereld om in Helmond aan elkaar te vragen "He, aan welke kant van de kanaal woonde gij?"

Het antwoord was bepalend voor de eerste inschatting van degene die je voor je had. Woonde je aan 'd'n goeie kant van de knaal', dan behoorde je tot de welgestelden, de rijkere, de mensen met banen, op echte kantoren.

DE FAMILIE JONGEN

We schrijven het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw. Wij woonden met ons gezin, mijn vader, moeder, mijn zussen Cilia en Marijke en mijn broer Toin, aan 'd'n goeie kant van de knaal.'

Daar was ik best wel trots op.

Want daar woonde de burgemeester, de dokter, de hoofdonderwijzer van de lagere school en niet in de laatste plaats de rector, van wat wij kinderen de grote school noemden.

Aan de andere kant van de knaal woonden de arbeiders van de Helmondse textiel fabrieken.

Je had daar niet zo'n mooie en niet zo'n grote huizen.

Je had er geen Warande, de Vrand, ons eigen stadspark.

Maar ook de mensen waren anders.

Ze waren wat ruwer in de omgang, niet zo netjes en beschaafd als wij. En ze spraken heel anders aan d'n andere kant van de knaal. Een zwaar plat Helmonds dialect met a's, o's en e's, klanken die je aan de goeie kant van de knaal nauwelijks hoorde.

DE KERK

Aan onze kant van de knaal, d'n goeie kant dus, stond onze kerk. Wij woonden naast die kerk. Tussen ons huis en de kerk was de speelplaats van de Mariaschool.

In de pastorie, aan de andere kant van de kerk, woonde natuurlijk meneer pastoor. Nou was onze meneer pastoor ook deken, dat betekende dat hij baas was over alle pastoors in Helmond.

Dat vond ik best wel cool.

Ook vond ik het wel bijzonder dat Onzen Lieven Heer –als vaste bewoner van onze kerk– mijn buurman was.

Als kind heb ik altijd gedacht een streepje voor te hebben, dicht bij d'n hemel te staan, omdat wij naast de kerk woonden. En als je Onzen Lieven Heer zo dicht bij je had, kon je eigenlijk niks gebeuren, dacht ik als jongetje.

IN DE KERK

Mijn vader was collectant in de kerk.

Op zaterdagavond –wanneer we met mijn broertje en zussen eigenlijk liever naar Swiebertje op de kleine zwart-wit televisie wilde kijken, gingen we z'n allen naar de kerk.

Iedereen had daar zo zijn vaste plek.

Wij zaten een beetje vooraan, ons moeder zei dat ze dan alles goed kon zien. Maar in werkelijkheid wilde ons vader en moeder voor de familie Titulaer zitten, want die konden zo mooi zingen.

De Van Roesseltjes, de familie van Gertje, zaten wat verder naar achter in de kerk, bij de een na laatste pilaar.

Vaak mocht ik met mijn vader helemaal vooraan bij het altaar zitten.

Bij het vieren van de Heilige Eucharistie mocht ik dan drie keer met de belletjes rinkelen. Na afloop mocht ik het vele opgehaalde geld in de sacristie in de grote houten bakken gooien.

Op zondagmiddag was er op hoogtijdagen nog het lof. Ook mocht ik mocht blokfluiten bij doopplechtigheden. We leefden toe naar de 1^e Communie, naar het Heilig Vormsel in de 6^e klas en na de hoogtijfeesten van Pasen, Pinksteren en Kerstmis. Dan zongen we met het Stedelijk Helmonds Concertkoor in alle Helmondse kerken, aan beide kanten van de knaal.

Alhoewel wij aan d'n goeie kant van de knaal woonden, gingen wij, zoals de meeste gezinnen in de jaren 60 nog niet op vakantie. Dat was bij ons aan d'n goeie kant van de knaal voorbehouden voor de mensen op d'n Herenbult, dat was zagezegd 'd'n *hele* goeie kant van de knaal'.

We maakten wel veel dagtripjes

Al bladerend door oude fotoboeken blijken veel dagtripjes een kerkelijk karakter te hebben gehad. In de meimaand net over de grens naar Kevelaer of naar de Maria processie in Ommel. Met z'n allen naar 'Onzen Ouwe St. Jan' in Den Bosch.

En met Palmпасen droegen we met trots onze palmpaasstok.

Het waren de laatste jaren van het rijke roomse leven, zo mooi beschreven in het in 2012 verschenen boek van Jos Palm, de Moederkerk.

Ik associeer de kerk in die jaren met feest en dat klopt ook wel.

Feest verbind mensen met elkaar. Er was altijd wel feest wanneer er weer een nieuw neefje of nichtje werd geboren en gedoopt. Wanneer iemand 1^e communie of een Heilig Vormsel mocht ontvangen of wanneer we op bezoek gingen bij ooms en tantes op 2^e Kerstdag, 2^e Paasdag of 2^e Pinksterdag. Want op de hoogtijdagen zaten we als gezin thuis aan een mooie gedekte tafel en aten we gebraden haan met een gehaktbal erin, aardappelen, met wel twee groentes en als toetjes doorkijk pudding. Dat voelde goed aan.

De kerk en haar feesten voelde als een Moederkerk warm aan en zorgde in die jaren 60 voor een als vanzelfsprekende verbondenheid tussen mensen. Ik denk dat dat de kracht was van de kerk: het verbinden van mensen en da's ook wel het mooie van een middag als deze, waar allerlei mensen van allerlei achtergronden de weg weten te vinden naar een theater, waar verhalen worden verteld die mensen raken.

Maar als klein jongetje zag ik die verbondenheid nog niet zo.

Ik was dan wel buurman van Onzen Lieve Heer, maar als jongetje van 10 vond ik het namelijk wel lastig dat mensen nou net op mijn vrije zaterdag gingen trouwen en juist op zaterdag begraven moesten worden.

Want dan was konden we niet voetballen tegen de kerkmuur, waarop we met wit krijt een groot doel hadden gekrijt.

Op zondags middag werden veel pas geborenen gedoopt en als nieuw gezin met elkaar verbonden. Dat vond ik prima als ik mocht blokfluiten en een paar gulden kon verdienen, maar op de anderen zondagmiddagen, wanneer ik in mijn zondagse kleren aan wilde voetballen op de speelplaats, dan voelde ik mij wat minder verbonden met Onzen Lieven Heer en de kerk.

Dan moesten we wat anders gaan doen en dan gingen we maar busje schoppen op de speelplaats van de Mariaschool of zo. Om na de huwelijksluiting, de begrafenis of de doopplechtigheid in onze zondagskleren te gaan voetballen met zo'n zware leren bal.

Dan droomde ik er van profvoetballer te worden, niet zo als Johan Cruyff, maar als Willy van der Kuilen, mijn grote held of de broertjes Van de Kerkhof die bij mijn club hadden gevoetbald.

D'er is overigens nog wel een link tussen Cruyff en Helmond.

Het verhaal gaat nog altijd in Helmond dat Cruyff een keer te laat was om met de bus naar Helmond te komen en dus met de trein moest. Eenmaal aangekomen vroeg hij een Helmonder hoe hij het snelste bij Helmond Sport kon komen.

Waarop die Helmonder op z'n plat Helmonds zei: "trainen matje (vert.: jongetje), trainen, trainen en nog'us trainen".

En dus fietste ik vanaf mijn tiende een paar keer per week de brug over, naar 'd'n andere kant van de knaal'. Daar voetbalden de jongens van mijn voetbalclub MULO – Met Uiterste Leeuwenmoed Opwaarts- .

De jongens aan de andere kant praten dan wel wat anders, maar het bleken eigenlijk hele gewone jongens te zijn.

AMERIKA

Het verhaal neemt ons naar de andere kant van de wereld. Naar Amerika.

We schrijven de jaren 50 van de vorige eeuw.

In de zuidelijke staten van Amerika behoort rassenscheiding dan nog tot de gewoonste zaak van het dagelijkse leven.

Blanken en zwarten wonen aan de goeie of aan de anderen kant van de stad. Blanke en zwarte kinderen gaan in aparte bussen naar hun eigen school, aan de goeie of aan de andere kant van de stad.

Ze hebben hun eigen speeltuin en hun eigen zwembad.

In een restaurant worden blanken en zwarten gescheiden door een gordijn. Zwarten mogen dan achter het gordijn, achter in de zaak, samen eten.

In de zuidelijke staat Virginia, om precies te zijn in Lynchburg, zo'n 3 uur rijden onder Washington DC, is het niet anders.

Lynchburg wordt in tweeën gedeeld door de James River.

De brug over de James River verbindt de ene kant van de stad met de andere kant van de stad. De goeie kant van de stad is het chique gedeelte van Lynchburg, met brede lanen met mooie beschrijvende namen als Magnolia Lane.

In ander kant van de stad, in downtown Lynchburg, zijn er alleen maar straten, die ieder hun eigen nummer hebben.

Blanken wonen aan Magnolia Lane. Zwarten wonen tussen 1st en 5th Street.

De broers, Beverly en Peter Gorden, P.G. Cosby wonen aan de goede kant van Lynchbrug. Beiden zijn na de Tweede Wereldoorlog teruggekomen in Virginia. In Virginia is sprake van een enorme economisch opleving: er worden nieuwe huizen gebouwd en Beverly en PG maken zich zorgen dat er niet genoeg ruimte over blijft voor kinderen om te kunnen spelen.

In de basement van het ouderlijk huis aan het chique Boonsboro Road organiseren zij 's zomers een klein kinderdagkamp.

Ze noemen het kinderkamp Camp Kum-Ba-Yah.

Met het geld van overleden ouders hebben ze inmiddels een omvangrijk stuk grond gekocht, met bossen, een meertje en een 'creeck', midden in het hart van het goede gedeelte van de stad.

De broere bouwen vlak bij hun ouderlijk huis een ontmoetingsplaats. Ze noemen het veelzeggend 'the Lodge of the Fishermen'. Begin jaren 60 is the Lodge of the Fishermen een van de weinige plekken in Lynchburg waar blanken en zwarten, kunnen samenkomen om te praten over de toekomst van hun verdeelde gemeenschap.

En hoewel The Lodge of the Fishermen geen echt restaurant is, kan er op donderdag avond samen worden gegeten tegen een kleine vergoeding.

's Zomers wordt the Lodge of the Fishermen gebruikt als ontmoetingsplaats van de jongeren en studenten die de kinderen van het kinderkamp begeleiden bij alle activiteiten.

Camp Kum-Ba-Yah is een bijzonder kinderkamp, want de broers durven het in de zomer van 1961 aan om zowel blanke als zwarte kinderen toe te laten tot kinderdagkamp.

Eén van de kinderen die in de zomer van 1961 naar Camp Kum-Ba-Yah gaat is de 6-jarige blanke domineeszoon Richard Harris de 3rd, oftewel Rich Harris.

Het is een bijzondere zomer, want niet alleen wil het kinderkamp zich die zomer openstellen voor alle kinderen van de stad, blank en zwart.

Het wil ook nog een nieuw buurtzwembad openen, waar door het jaar heen mensen uit de buurt gebruik van kunnen maken en waar 's zomers de kinderen van Camp Kum-Ba-Yah kunnen leren zwemmen.

Maar het is ook de zomer dat het stadsbestuur van Lynchburg besluit om de drie bestaande stadswembaden te sluiten, in een uiterste poging om de vanuit Washington DC opgelegde integratie van blank en zwart tegen te gaan.

Als reactie hierop beslissen de broers Beverly and P.G. Cosby om het nieuw, gebouwde zwembad voor de buurt en het kinderkamp, wel open te stellen voor zwarten.

Dat is voor de meeste blanke ouders die kinderen naar Camp Kum-Ba-Yah sturen een stap te ver. Van de ene op de andere dag trekken zij hun kinderen uit protest massaal terug van het kinderkamp.

Eén blank jongetje blijft achter: Rich Harris.

Zijn ouders besluiten om hem niet van het kamp te halen.

Kleine Rich zelf heeft niets in de gaten, anders dan dat er op eens heel veel minder kinderen zijn en dat hij met de kinderen die er nog wel zijn iedere dag meer tijd in het zwembad mag spelen. Het valt hem naar eigen zeggen als 6-jarige niet op dat alle kinderen die er nog wel zijn zwart zijn.

Een kind 6 jaar heeft eigenlijk eerder dan volwassen door waar het daadwerkelijk om gaat. Door te spelen met andere kinderen, zonder te zien of het andere kind blank of zwart is, zijn kinderen een voorbeeld voor ons. Kinderen zorgen voor verbondenheid.

In Amerika groeit de onvrede over de achterstelling van zwarten. Langzaam maar zeker komen zij, 100 jaar na het einde van de Amerikaanse burgeroorlog, in verzet tegen de heersende opvattingen van rassenscheiding, segregatie en apartheid. Het is Martin Luther King die de gevoelens van de 'negro community' verwoord en in die dagen door het zuiden van Amerika reist om zijn verhaal van gelijkheid en broederschap te verkondigen én om zwarten op te roepen zich als stemgerechtigde te laten registreren.

Op 27 maart 1962 bezoekt Martin Luther King (MLK) Lynchburg en houdt hij 's avonds een indrukwekkende speech op EC Glass High School. Daar zijn twee maanden eerder in 1962 de eerste twee zwarte leerlingen tot de toegelaten. In de lokale krant, the News & Dially Advance, wordt MLK die ochtend aangekondigd als spreker, die op andere scholen met communistische relaties gesproken heeft.

Wat weinige mensen die avond weten is dat MLK 's middags een bezoek heeft gebracht aan The Lodge of the Fisherman. Daar heeft hij met Beverly en P.G. Cosby gelunched, om de broers een hart onder de riem te steken.

MLK betaalt er zijn eigen lunch.

Het is een statement tegen het stadsbestuur van Lynchburg, dat the Lodge of the Fishermen inmiddels verboden heeft geld te vragen voor de donderdagse maaltijden en drankjes in een poging de gebroeders Cosby tegen te werken.

Ruim een jaar later, op 28 augustus 1963 houdt MLK in Washington DC, op de Mall, zijn beroemde I Have A Dream speech, waarin hij zegt:

"I have a dream that one day, down in Alabama, little black boys and black girls will be able to join hands with little white boys and white girls as sisters and brothers. I Have A Dream Today".

De Lodge of the Fishermen en Camp KBY overleven de tegenwerking van het stadsbestuur en de Lodge of the Fishermen en Camp KBY overleven de conservatieve krachten die geen verandering willen.

Tot op de dag van vandaag serveert the Lodge of the Fishermen op donderdagavond een maaltijd.

Er hoeft te worden betaald voor het eten en drinken.

Nog altijd is het zo dat gasten zelf mogen bepalen of en hoeveel geld ze willen doneren om de kosten te dekken. En tot op de dag van vandaag wandelen kleine zwarte jongetjes en zwarte meisjes hand in hand met kleine blanke jongetjes en blanke meisjes en wordt er 's zomers samen gezwommen in het zwembad van Camp KBY.

STUDENTENTIJD

Het is 1980. Ik ben tweede jaars student pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam. Het lijkt me wel wat om kinderen te werken, om zo in mijn studie ook wat praktijk op te doen. Via andere studenten hoor ik van Camp America, een organisatie waarmee je voor een zomer kan gaan werken in een kinderkamp in Amerika.

Dat lijkt me wel wat en ik besluit in het najaar van 1980 een open sollicitatie te sturen.

In mijn brief vertel ik onder meer dat ik goed kan voetballen en dat ik graag voetbal training wil geven aan Amerikaanse kinderen.

Eind maart 1981 ontvang ik op een zaterdagochtend een lange brief van de directeur van een kinderdagkamp in Virginia.

De brief is van Beverly Cosby.

In zijn brief vertelt hij over Camp KBY.

Met mijn goede vriend Antoine loop ik naar de Helmondse Kalverstraat, de brug over, naar de andere kant van het kanaal. Op de hoek bij de brug zit een reisbureau. Daar vragen we waar Lynchburg en Virginia nou precies in Amerika liggen.

Als 21-jarige stap ik die zomer voor het eerst in een vliegtuig en vlieg voor mijn gevoel naar de andere kant van de wereld. Eenmaal aangekomen in New York en na een busreis van 10 uur naar het zuiden wordt het me bij aankomst in Lynchburg al snel duidelijk dat Camp Kum-Ba-Yah niet zomaar een gewoon kinderdagkamp is.

Het is een bijzonder kinderdagkamp.

Iedere dag komen kinderen in de leeftijd van 5 tot 12 jaar naar het kinderdagkamp. De diversiteit van kinderen én van de begeleiding is bijzonder. Ze komen van alle achtergronden: blank en zwart, arm en rijk, protestant, katholiek, Joods.

Samen met een andere Nederlandse jongen vormen we die eerste zomer in 1981 de internationale dimensie van het kinderkamp.

Weinig kinderen, zo leer ik al snel, hebben ook maar enig idee waar Nederland ligt. De meeste kinderen denken dat het in de buurt van Texas of zo moet liggen.

De blanke kinderen worden naar het kamp gebracht door ouders die in Magnolia Lane wonen. De zwarte kinderen worden in een busje downtown, aan de andere kant van de stad, over de James River, opgehaald tussen 1st en 5th Street.

Iedere ochtend verwelkomt Beverly Cosby de 20 begeleiders die elkaar ontmoeten op het terras voor the Lodge of the Fishermen.

Hij schudt persoonlijk iedereen de hand.

Iedere dag wordt geopend met een paar kleine toespraakjes, liedjes en mededelingen.

En iedere dag wordt afgesloten met het zingen van het bekende liedje, de spiritual Kum-Ba-Yah.

Dat gebeurt in de Friendship Circle, waar alle kinderen en begeleider samen, hand over hand met elkaar verbonden, met elkaar, langzaam meedeinend, als in een mantra de mooie melodie met mekaar meezingen.

Iedere donderdag avond gebruiken we met alle begeleiders van Camp Kum Ba Yah en bezoekers in the Lodge of the Fishermen de maaltijd. Het eten wordt door vrijwilligers voorbereid en opgediend. Ik mag zelf bepalen of ik wat geld wil doneren voor het eten en het drinken.

Op een van de laatste dagen van de zomer van 1981 krijgt het kamp bezoek van een oud-camper. Terwijl ik tijdens afsluiting de kinderen –in carnavaleske boerenkiel en met de boeren pet van mijn vader op- wat probeer te vertellen over Nederland, probeer uit te leggen dat Nederland niet bij Texas ligt, luistert een oud-camper met een baard geamuseerd toe. Na afloop introduceert hij zichzelf als Rich Harris.

De volgende zomer wordt het bezoek van Rich aan het kamp me duidelijk.

Beverly Cosby heeft Rich gevraagd om hem op te volgen als nieuwe directeur van het Camp KBY. Beverly wil zijn tijd volledig besteden aan zijn andere, vele werken van barmhartigheid, zoals de opvang en het huisvesten van armen, drugsverslaafden en jonge alleenstaande moeders.

In de daaropvolgende jaren ga ik zomer na zomer, 5 zomers achter elkaar, jaar op jaar, weer terug naar Camp KBY, dat dan wordt geleid en gerund door Rich. We bouwen samen een hechte vriendschapsband op in die jaren.

In 1987 komt Rich midden in het zomerkampseizoen van Camp KBY voor een paar dagen naar Nederland.

Rich is dan mijn getuige, mijn 'best man', bij het huwelijk met Dorien.

In 1989 vraagt Rich of ik hem een zomer wil komen helpen op Camp KBY. Het is de voorbode van een grotere vraag die in het najaar van 1989 volgt. Dan ontvang ik namens het bestuur van het Camp een brief van Beverly Cosby met de vraag of ik Rich wil opvolgen als 3^e directeur van Camp KBY.

Samen met Dorien besluiten we het avontuur aan te gaan en in het voorjaar 1990 vertrekken we met pas geboren Jonas naar Amerika.

Nu is het mijn beurt om jongeren uit andere landen naar Camp KBY te halen. Ik vraag papieren dossiers op van jongeren die zich uit alle wereld delen hebben aangemeld om naar een zomerkamp in Amerika te gaan.

In de grotere wereld is de Koude Oorlog nog altijd feit. President Reagan en President Gorbachov ontmoeten elkaar in het najaar van 1989 in het geheim om te praten over het einde van de Koude Oorlog. In de Sovjet Unie is het de tijd van Perestroika.

De voorzichtige hervormingen in Rusland leiden in die maanden tot grote voedsel tekorten in de grote steden.

Mensen hebben honger.

Ze staan in Moskou en St. Petersburg in lange rijen voor eerste levensbenodigdheden als broden en melk.

Net aangekomen in Amerika, met de papieren dossiers voor me op tafel, bedenk ik hoe geweldig het zou zijn om juist in de geest van het kamp en in de geest van Beverly en P.G. Cosby iemand uit de voormalige Sovjet Unie naar de Verenigde Staten te halen, om te komen werken in Camp KBY. Ik vind geen Russische jongens en meisjes tussen de papieren dossiers. Na wat telefoneren met Camp Amerika blijkt dat er voor het eerst een handjevol Russische jongeren de stap hebben mogen wagen om zich aan te melden. Het duurt nog een week of zo wanneer ik wat dossiers voor me heb liggen en ik kies uiteindelijk voor een Russisch meisje uit Sint Peterburg.

Ze heet Yanina Chernenko, is 19 jaar, spreekt naar verluid redelijk Engels. Ze speelt gitaar –daar was ik ook naar op zoek!- en haar pasfoto toont een jong, open, vrolijk meisje, met zwarte krulletjes en een guitig gezicht met wat sproetjes.

Ik besluit haar te accepteren en haar een brief te schrijven of ze wil komen werken in een klein dagkamp in het oosten van de Verenigde Staten. Ik leg haar direct uit waar Lynchburg en Virginia liggen ten opzichte van Washington DC.

Het is begin juni wanneer ik met de auto naar Dulles Airport bij Washington rijdt om Yanina Chernenko op te halen. Na wat wachten op het vliegveld zie ik haar door de ‘gate’ Amerika binnenstappen. Yanina is een jong, verlegen meisje met zwarte krulletjes en een sterk vermagert gezicht met wat sproetjes.

Ze heeft geen gitaar bij zich.

Ik verwelkom haar, stel me voor en heb snel door dat ze nauwelijks Engels spreekt. Ze verstaat me redelijk, maar het is onmogelijk een goed gesprek met haar te voeren. Onderweg naar Lynchburg vraag ik of ze trek heeft in eten en bij het eerste de beste Southern-Cooking-all-you-can-eat restaurant scheidt ze in mijn herinnering minimaal drie keer op.

En passant vertelt ze over de voedselschaarste in Sint Petersburg en hoe ze een paar dagen daarvoor nog voor haar familie vroeg haar bed uit moest om op tijd een paar uur in de rij te staan voor een paar broden bij de bakker en een paar vissen bij de visboer.

Het mooie van het werken met kinderen is dat ze onbevooroordeeld naar mensen kijken. Een glimlach en hartelijkheid doen vaak meer dan mooie, chique woorden kunnen overdragen en uitdrukken.

Ik besluit om Yanina bij onze jongste kinderen te plaatsen, als assistent begeleider.

Daar doet ze het geweldig. De kinderen bewonderen haar en iedereen loopt met haar weg.

Aan gitaar spelen komt ze niet toe.

Op het aanmeldformulier in Rusland stond ook een verplicht veld bij ‘muziek’ en gitaar was haar favoriete instrument.

Dus heeft ze dat maar ingevuld.

Yanina besluit aan het einde van de zomer niet meer terug te gaan naar Sint Petersburg. Haar vooropgezette plan wordt werkelijkheid. Met steun uit de gemeenschap wordt haar een studiebeurs aangeboden op Westminster College, in Missouri, in het midden van de Verenigde Staten.

Daar besluit Yanina medicijnen te gaan studeren.

Ik verlies haar dan langzaam uit het oog.

Een jaar later, het is 1991 bestaat Camp KBY 35 jaar en dat vieren we met een extra mooie Friendship Circle, een toespraakje van Bev, Rich en ondergetekende en een door de kinderen extra mooi gezongen KBY, met 'Someone's Thankful Lord' als refrein.

In de grote wereld is het einde van de Koude Oorlog inmiddels nabij. In mei 1992 brengt President Gorbachov een bezoek aan de Verenigde Staten en besluit het einde van de Koude Oorlog in een speech, in Amerika, aan te kondigen.

Gorbachov kiest voor zijn speech een historische plek, daar waar Winston Churchill in 1946 voor het eerst de woorden Cold War en Iron Curtain in de mond heeft genomen. Gorbachov reist voor zijn speech naar het midden van de Verenigde Staten, naar de staat Missouri, om precies te zijn naar het Westminster College.

Gorbachov wordt vanaf zijn aankomst op het Westminster College terzijde gestaan door een jonge Russische studente met zwarte krulletjes en een guitig gezicht met sproetjes.

Twee jaar nadat ze als een verlegen en mager meisje haar eerste schreden heeft gezet op Amerikaanse grondgebied, staat Yanina Chernenko naast President Gorbachov op het podium en is de hele dag zijn gastvrouw.

Ze mag een toespraak houden voor een menigte 20.000 mensen.

Het is een historisch moment in de wereldgeschiedenis, waar twee grootmachten een einde maken aan de Koude Oorlog en in ieder geval tijdelijk aan elkaar verbonden worden.

Het is ook een heel klein historisch moment in het leven van Yanina Chernenko.

Het toont de impact van een klein kinderkamp op de levens van velen.

Of zoals Rich het vertelt, Camp Kum Ba Yah is als een vijver waar je steeds maar weer opnieuw een kiezelsteentje in kan gooien of waar de kiezelsteentjes van anderen jouw weten te raken. Er is visie en moed voor nodig om muren af te breken, het leven in eigen hand te nemen

En er is visie en moed voor nodig om in verbondenheid met elkaar te werken aan betere wereld, een betere gemeenschap of een beter thuis.

De jaren zijn verstreken.

De wereld om ons heen is veranderd.

Het IJzeren Gordijn is afgebroken.

De brug over de knaal is niet meer voor auto's maar alleen nog maar voor fietsers.

De brug over de James River is inmiddels verbreed.

Internet heeft zijn intrede gedaan.

We schrijven geen brieven meer, maar e-mailen met elkaar. We staan geen uren meer bij de telefoon, maar whats' appen met elkaar en zijn 24/7 met elkaar verbonden.

Het is verbinden 2.0.

Net voor 9/11 gaan de onze oudste twee kinderen Jonas en Sjuultje samen naar de Verenigde Staten en bezoeken ze Camp KBY. Ook onze Neele gaat een paar jaar later voor een zomer naar het kinderkamp om er een paar dagen te werken.

Vorig jaar is Jonas een zomer lang begeleider van een groepje kinderen op Camp KBY.

Pelle is samen met zijn vriend Thijmen deze zomer 5 weken in Amerika geweest,

waarbij ze een aantal dagen door Washington DC hebben gezworven en zelfs met z'n

tweeën een paar dagen NY hebben meegemaakt. Maar ook hebben ze samen drie weken als begeleider op Camp KBY gewerkt

En natuurlijk heeft Pelle zijn peetoom, Rich, bezocht.

Toen ik Pelle onlangs vroeg naar zijn mooiste ervaring in Amerika deze zomer, verwachtte ik een antwoord als Het Witte Huis in DC of the Empire State Building in NY. Tot mijn verassing vond hij het hoogtepunt van de zomer, het werken met kleine kinderen.

Ik vroeg hem onlangs op te schrijven waarom hij het werken met kleine kinderen zo speciaal vond.: Pelle: "Camp KBY voelt voor mij heel speciaal, de sfeer die daar hangt is moeilijk te omschrijven. Camp KBY staat open voor alle kinderen, het maakt niet uit welke cultuur, huidskleur of thuissituatie de kinderen komen."

De jaren zijn verstreken.

De wereld om ons heen is veranderd.

Rich is in 2012 mijn getuige, mijn 'best man', bij het huwelijk met Gertje.

Mijn zusje Marijke woont inmiddels in het oude, ouderlijk huis, door de speelplaats gescheiden, naast de kerk.

Maar de kerk is de kerk niet meer.

Vorig jaar waren we bij de laatste viering in onze eigen parochiekerk. De kerk zat stampvol, iedereen op zijn eigen, vertrouwde plekje. Wij voorin, de Van Roesseltjes achterin, bij de een na laatste pilaar.

Inmiddels is de kerk omgetoverd tot een theater, het Helmondse theater, aan d'n goeie kant van de knaal uiteraard..

Het is denk ik een week of vijf geleden dat ik een bijzonder berichtje, meer een verzoekje ontving.

Niet per brief, of per e-mail.

Niet per What's app of wat dan ook.

Het was een Facebook vriendschaps verzoek.

Het eerste wat ik zie is het gezicht van een oude man en direct zie ik natuurlijk ook van wie het vriendschapsverzoek afkomstig is.

Het Facebook vriendschapsverzoek is van P.G. Cosby. Of ik vrienden met hem wil worden op Facebook. P.G. is inmiddels 101 jaar oud en onderhoudt o.a. via LinkedIn en Facebook zijn contacten. Het is Verbinden 2.0 in optima forma.

Ik heb nog even navraag bij Pelle gedaan.

Volgens Pelle ontmoetten de begeleiders elkaar deze zomer iedere dag weer op het terras, voor the Lodge of the Fishermen. Het waren Pelle en Thijmen die deze zomer de internationale spirit naar Camp KBY brachten en die samen met de kinderen in de Friendship Circle de spiritual Kum-Ba-Yah zongen.

Verbinden is van alle tijden en van alle vormen.

Verbinden kan groots, wanneer twee wereldmachten als de Verenigde Staten en de Soviet Unie via een heel klein schakeltje aan elkaar verbonden worden.

Maar verbinden kan vooral ook heel klein zijn, wanneer twee mensen aan elkaar verbonden worden, tezamen met hun verhalen over wat ooit was.

Verbinden kan ook heel klein wanneer kinderen uit twee gezinnen met elkaar verbonden worden.

Of wanneer kinderen van verschillende achtergronden, rassen en geloven samen kunnen spelen.

Volgens Pelle wandelden ook deze zomer weer –in de geest van de gebroeders Cosby- kleine zwarte jongentjes en zwarte meisjes hand in hand met kleine blanke jongetjes en blanke meisjes. En werd er ook deze zomer weer door kleine zwarte jongetjes en zwarte meisjes samen gezwommen met kleine blanke jongetjes en blanke meisjes.

Nog altijd wordt er op donderdag avond samen gegeten in the Lodge of the Fishermen.

Nog altijd mag je zelf bepalen of en hoeveel je wilt betalen voor het voorrecht om met andere mensen samen te eten.

Nog altijd vormt de the Lodge of The Fishermen een gemeenschap van mensen, waar mensen worden geïnspireerd door visionaire verhalen over het delen van broden en vissen, over het samenbrengen en verbinden van mensen.

De droom van de gebroeders Cosby verbindt generatie op generatie.

En ik ben sinds een paar weken weer 1-op-1, nota bene via Facebook, verbonden met good-old P.G. Cosby.

KUM-BA-YAH, MY LORD, KUM-BA-YAH
OH LORD, KUM-BA-YAH

SOMEONE'S CRYING LORD

SOMEONE'S LAUGHING LORD

SOMEONE'S THANKFUL LORD

KUM-BA-YAH, MY LORD, KUM-BA-YAH
OH LORD, KUM-BA-YAH